

Glasgow-i klímaegyezmény: diadal vagy katasztrófa?

A COP26 küldöttei mindenekelőtt azzal a feladattal érkeztek Glasgow-ba, hogy a 2015-ös párizsi megállapodásban foglaltaknak új erőt adjanak és esetleg át is alakítsák, hogy a 19. század közepének átlagos hőmérsékletéhez képest +1,5 Celsius-fokon belül maradjon a globális hőmérséklet emelkedése 2100-ban, a század végén. Talán az a fő eredmény, hogy a COP26 záró egyezménye ennek reményét fenntartotta.

November 13-án, szombaton késő délután, amikor a COP26 klímacsúcson már majdnem 24 órája tartott a hosszabbítás, Frans Timmermans, az Európai Bizottság alelnöke szólalt fel. Aggódott, hogy az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményt (UNFCCC) aláíró 197 ország felének álmatlan képviselői "a célegyenes előtti utolsó pár száz méteren" fognak megbotlani, és arra kérte társait, hogy "gondoljanak csak egy emberre az életükben... aki 2030-ban még itt lesz, és gondoljanak arra, hogyan fog élni az a személy, ha ma nem tartjuk be a +1,5°C-ot". Úgy tűnt, hogy ez a kérés feloldja a hosszasan elhúzódó tárgyalások eredménytelenségét, amelyben egyik fél sem kapta meg pontosan, amit akart. Az ezt követő beszédekben a nagy többség hajlandó volt kételyei ellenére kompromisszumot kötni, és támogatni azt, ami mostanra glasgow-i klímaegyezmény (Glasgow Climate Pact) néven látott napvilágot.

Az egyik legfontosabb eredményként az egyezmény felszólítja az országokat, hogy **2025 helyett 2022 végéig vizsgálják felül és erősítsék meg 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi terveiket**. Habár nem tudni, hogy ezzel élni fognak-e a felek, az új tervek benyújtására való

felszólítással még így is bizonyos szinten új életre kelt az a remény, hogy még sikerülhet a +1,5 Celsius-fokos cél betartása. Emellett, a glasgow-i klímaegyezmény tartalmaz új szabályokat az **átláthatóság** tekintetében is, ami azt jelenti, hogy minden országnak két évente jelentést kell készítenie kibocsátásairól és elért eredményeiről. Habár ez egy jó irányba tett lépés, ezek a szabályok nem mennek elég messzire ahhoz, hogy az országokat felelősségre vonják kibocsátásaikért.

Ennél viszont sokkal nagyobb probléma, hogy a **klímaváltozás hatásaitól legjobban sújtott, legsebezhetőbb országok és az őshonos lakosok kérései ismételten nem találtak meghallgatásra**. Még 2009-ben a gazdag országok ígéretet tettek arra, hogy 2020-ig évente 100 milliárd dollárt mozgósítanak a szegény országok számára az éghajlatváltozással kapcsolatos kiadásokra. Az OECD szerint 2019-re ez az összeg mindössze 80 milliárd dollárt tett ki. 2020-ban közbeszólt a világ-járvány: nincs elfogadott, naprakész kimutatás, de nehéz olyan embert találni, aki őszintén hiszi, hogy a menetrendet betartották. Ez a hiány hatalmas fájó pont volt Glasgow előtt, és a szegény országok vezetői és tárgyaló-partnereik többször is hivatkoztak rá.

aki

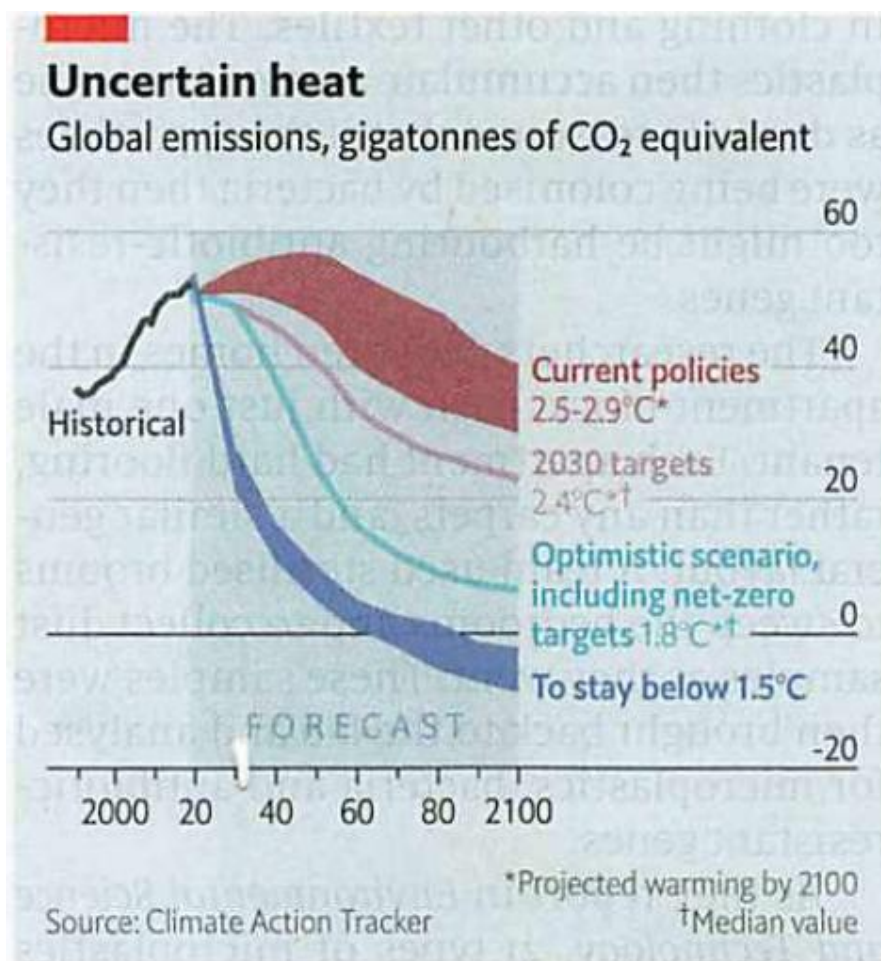
A "Loss and Damage", vagyis a veszteség- és káralap a szélsőséges időjárási események által okozott pusztítások helyrehozatalát szolgálja, amelyek a vártnál sokkal súlyosabban és gyakrabban sújtják a fejlődő országokat. Az ezzel kapcsolatos pénzübeli segítség a végleges egyezménybe nem került bele, mivel a veszteség- és káralapra vonatkozó terveket a gazdag országok (elsősorban Amerika) megíúsították. Így a világ legsebezhetőbb országai az éghajlatváltozás már érzékelhető hatásainak kezeléséhez szükséges források nélkül maradtak. Ezzel ellentétben, a gazdag országok vállalták, hogy 2025-ig megduplázzák az alkalmazkodásra szánt összeget, legfőképp a tengeri gátak építését szem előtt tartva. Ezt a kedvezményezettek üdvözölték, de mivel az előző ígérek sem kerültek betartásra, természetesen szkeptikus maradt a hozzáállásuk. Nem mellesleg ez az ígék semmit sem tesz azért, hogy a világ közelebb kerüljön a hőmérséklet-emelkedés +1,5 Celsius-fok alatt tartásáért.

Haladás, hogy a **fosszilis tüzelőanyagok** először szerepelnek COP-megállapodásban. Az egyezmény korai tervezete a fosszilis tüzelőanyagok és a hozzájuk kapcsolódó támogatások "fokozatos megszüntetését" tartalmazta. A végleges változat szövegét India, Kína és más nagy kibocsátók lobbizása az utolsó pillanatban "fokozatos csökkentésre" változtatta. Ez aláásta a fosszilis tüzelőanyagok fokozatos kivonására irányuló erőfeszítések sürgős megvalósítását. Az EU tagországai 2050-re vállalták a **karbonsemlegesség** megvalósítását, hozzájuk hasonlóan az USA, Kanada, Japán és néhány más fejlett ország is. Oroszország 2060-ra vállalta ezt a kötelezettséget, India pedig 2070-re. A globális felmelegedés +1,5 C fok alatt tartása megköveteli, hogy a globális karbonsemlegesség 2050-re megvalósuljon.

Ehhez viszont 2030-ra már a széndioxid és a többi üvegházhatású gáz csökkentését 45 százalékkal mérsékelni kellene.

A COP26-on döntő szerepet szántak a **természetalapú megoldásoknak** (erdőtelepítés), és az első tervezet el is ismerte, hogy a természetalapú megoldások nyújtják a legnagyobb védelmet az éghajlati válság legsúlyosabb hatásai ellen. A végleges változat azonban nem ment elég messze sem a természetalapú, sem a közösségek által irányított megoldások szerepének elismerésében. A glasgow-i klímaegyezmény a természet és az ökoszisztémák védelmének, megőrzésének és helyreállításának fontosságát említi, de ennél tovább nem megy.

A világ most sincs sokkal közelebb a felmelegedés $+1.5^{\circ}\text{C}$ fok alatt tartásához, mint a COP26 előtt, de még van remény. A glasgow-i klímaegyezménybe foglaltaknál sokkal határozotabb és szigorúbb fellépésre, valamint az őslakos és a legsérülékenyebb közösségek fokozottabb védelmére lesz szükség, ha akár csak a célok közelébe szeretnénk kerülni. Ahogyan azt Vanessa Nakate, ugandai klímajogi aktivista mondta, “belefulladunk az ígéretetekbe” így most már az ezek betartására vonatkozó, elszánt cselekvésnek lenne itt az ideje.

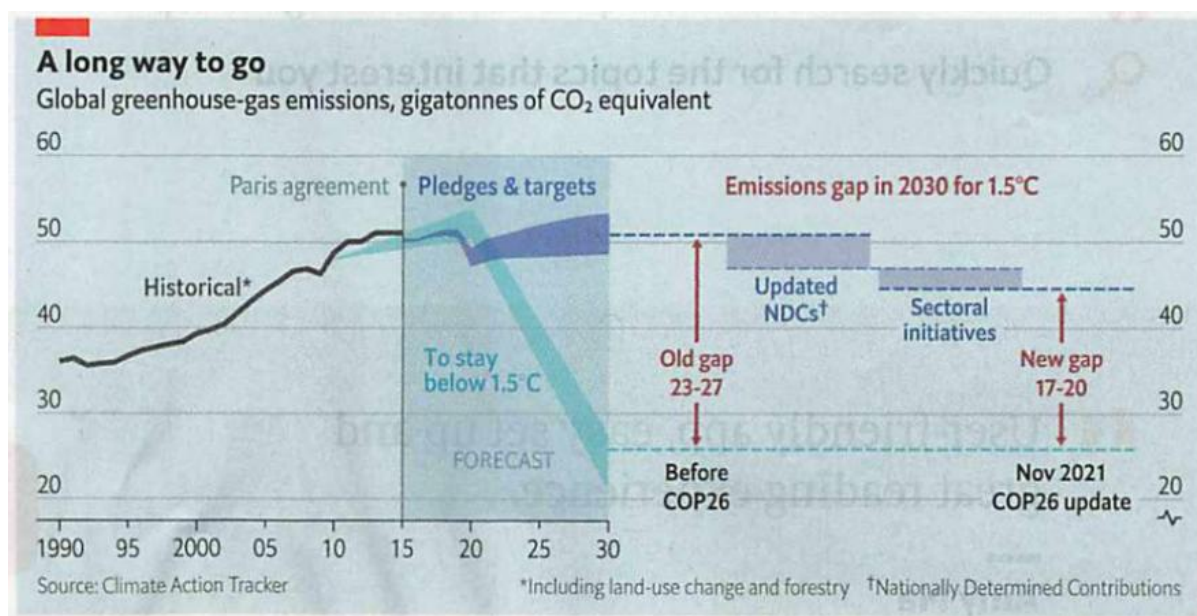

Forrás:

The Economist
November 13th 2021.
*Are the climate goals
dead or alive?*

A diagram önmagáért beszél:

- A jelenlegi politikák a +3 C fokos világ felé vezetnek. (Hogy ez mit jelent, arról egy négy bejegyzéssel korábbi írásunk ad tájékoztatást.)
- A 2030-as célok megvalósítása is csak ahhoz lenne elegendő, hogy a globális átlaghőmérséklet ne haladja meg a 2,4 C fokot.
- Ha a net zérót sikerülne elérnünk – amihez hihetetlenül nagy erőfeszítésekre, többek között a szénhidrogénekről, mint energiaforrásról való teljes lemondásra lenne szükség – , annak is csak egy +1,8 C fokkal melegebb világ lenne az eredménye. (A net zéróról is korábbi bejegyzéseink adnak tájékoztatást.)
- Ahhoz hogy a világ 2100-ban a +1,5 C fokos hőmérsékletemelkedés alatt maradjon, még annál is többre lenne szükség.

Forrás: *The Economist* November 20th 2021. *Out of reach?*

Ezen az ábrán pedig azt látjuk, hogy a 2015-ös párizsi megállapodás céljaihoz képest mekkora elmaradást mutatnak a vállalások. A konferencia előtt 23-27 gigatonna széndioxid-egyenértékű ühg volt a “rés”, ami – az újabb vállalások eredményeként - 2030-ig 17-20 gigatonnára mérséklődik.

London, 2021. nov. 22.

Koch Anna